

DİSİPLİNLERARASI KADIN ÇALIŞMALARI II
INTERDISCIPLINARY WOMEN'S STUDIES II

Editör : Prof. Dr. Oya IŞIK
Yardımcı Editörler : Prof. Dr. Filiz YURTAL
Prof. Dr. Kubilay VURSAVUŞ
Doç. Dr. Müge KANTAR DAVRAN
Dr. Öğr. Üyesi Metehan ÇELİK
Öğr. Gör. Münire ZEREN AKGÜL
Arş. Gör. Dr. Olcay KARACAN

ADANA – 2019

© Her hakkı saklıdır. Bu kitapta yer alan makalelerin tamamıyla ve/veya bir kısmının kullanılması ancak kaynak gösterilmek kaydıyla kabul edilebilir. Bu kitabın yayım ve tekrar basımı ve çoğaltılma hakkı Çukurova Üniversitesi (Ç.Ü.) Kadın Sorunları Araştırma ve Uygulama Merkezi (KADAUM) Müdürlüğüne aittir. Bu kitabın hiçbir şekilde tekrar basımı, fotokopi, teksir veya diğer türlü çoğaltılması, paylaşılması Ç.Ü. KADAUM izni olmaksızın mümkün değildir. İnternet ortamında herhangi bir formatta, şekilde belli bir kişi ve/veya gruba ve/veya herkese açık olan sanal ortamlarda sadece ‘Kitap kapak tasarımı’ ve ‘Editör’ün Önsözü’ paylaşılabilir; bunun dışında kitaba ilişkin herhangi bir kısım, bölüm veya bütünüün paylaşılması kabul edilemez.

© All rights reserved. With all of the articles in this book place and / or the use of a part it can only be accepted on the condition that the source indicated. The publication and re-publication and reproduction rights of this book Cukurova University (CU) Women's Problems Application Research Center (KADAUM) belongs to the Directorate. Reprint of this book in any way, copy, duplication or other kinds of reproduction, it is not possible without the permission Ç.Ü. KADAUM. On the internet in any format, so a certain person and / or group and / or virtual environments open to everyone and just ‘book’s cover design’ and can be shared ‘Editor's Preface’; any part other than that relating to the book, chapter, or unacceptable to share the whole.

Editör : Prof. Dr. Oya IŞIK

Yardımcı Editörler : Prof. Dr. Filiz YURTAL

Prof. Dr. Kubilay VURSAVUŞ

Doç. Dr. Müge KANTAR DAVRAN

Dr. Öğr. Üyesi Metehan ÇELİK

Öğr. Gör. Münire ZEREN AKGÜL

Arş. Gör. Dr. Olcay KARACAN

ISBN: 978-975-487-220-0

İÇİNDEKİLER	I
ÖNSÖZ	IV
Çocuklarını Bırak Öyle Gel! Leave Your Children Behind and Then Come! Ayşe AYDIN	1
Kadına Yönelik Şiddetin Erkekliğin İnşası Bağlamında İncelenmesi: Ayla Kutlu'nun Öyküleri Üzerinden Bir Çözümleme Baran BARIŞ	8
Farklı Ayrımcılık Unsurlarının Kolektif Kimliklere Kesişimsel Etkisi Berfin Tutku ÖZCAN	18
Siyasetçi Kadın Gözünden Şiddet: Tekirdağ Örneği Beril GÜNAY	31
İnsani Değerleri Yüceltme Derneği: Göç Yüküne Toplum Cinsiyet Yüğü Berrin ÜNLÜ	42
Dîvân Şiirinde "Anne" ve "Sütanne" Algısı Bağlamında Bazı Değerlendirmeler <i>Some Evaluations in the Context of the "Mother" and "Foster Mother" in Ottoman Poetry</i> Bilge KARGA GÖLLÜ	53
Murray Rothbard'ın Sözleşme Teorisi Perspektifinden Kürtaj Olgusuna Bakış <i>An Overview to Abortion Concept From The Perspective of Murray Rothbard's Contract Theory</i> Elif Can ÇAKIR	63
Buket Uzuner'in Romanlarında Bir İzlek Olarak Kadın <i>Woman as a Theme in the Novels of Buket Uzuner</i> Emine AYAN	71
Aile Birliğinde Birlikte Temsil ve Kefalette Eşin Rızası <i>Family Union Together to Represent and Spouses Consent for Vouch</i> Fethi KILIÇ, Ümmügülsüm KILIÇ	78
Modernite Maneviyat ve Kadın: Toplumsal Cinsiyet Sorununun Örtülü Halleri Gözde Aynur MİRZA	83
OECD Ülkelerinde Zaman Kullanımı ve Gündelik Yaşamın Cinsiyete Göre Değerlendirilmesi <i>Time Use of OECD Countries and Daily Life</i> Gülsüm Merve GÖKÇİN, Asila KOÇAK	93
Figen Şakacı'nın Üç Romanında Toplumsal Cinsiyet Bağlamında Kadın <i>The Women within the Context of Gender in the Three Novels of Figen Sakacı</i> H. Neşe APAYDIN	106
Aristophanes'in Kadınlar Meclisi (<i>Ekklesiazousai</i>) Komedyası Örneğinde Siyasette Kadın <i>Women in Politics in the Example of Aristophanes' Comedy 'Women in The Council'</i> Hatice PALAZ ERDEMİR, İlkay ŞAHİN	115

Feminist Terapi Üzerine Bir Derleme <i>A Review On Feminist Theraphy</i> Hülya ŞAHİN	123
Üçlü Yapıda Kadın, Katılımı, İş Aile Yaşamı Hülya UZUNER DURANSOY	130
Kente Göç Etmiş Kadının Uyumu: Kültürleşme Stratejileri Tercihlerini Belirleyen Çevresel ve Kişisel Faktörler <i>Adaptation of Women Migrated to the City: Contextual and Personal Factors That Determine Preferences of Acculturation Strategies</i> Hümeyra DERVİŞOĞLU AKPINAR, Ahu ÖZTÜRK	153
Kutsal Metinlerin Toplumsal Cinsiyet Ve Kadın Algısına Yansıması <i>The Reflection of Holy Texts to Gender and Women Perception</i> Işıl ALTUN, İsmail ÖZBAY	162
Mühendislik Eğitimi ve Mesleğinde Cinsiyetçilik Işıl VAR, Melodi VAR ÖNGEL	173
Çalışan Kadınlar Arasında Zaman Kullanımı Farklılıkları <i>Differences in Time Use Among Working Women</i> Kardelen Dilara CAZGIR	182
Boşanmış Kadının Toplumsal Cinsiyet Bağlamında Karşılaştığı Sorunlar Lütfiye İŞLER	189
İnci Aral'ın Romanlarında Kadın Tasvirleri: Sözvarlığı Denemesi Melek ÇUBUKCU	196
Türk İnsanının Anne Tasarımı: İmgeler ve Beklentiler <i>The Mother Design of Turkish People: Images and Expectations</i> Mustafa ALTINTAŞ	242
Toplumsal Cinsiyetin Müzik Üzerindeki Yansımaları Münire AKGÜL	252
Cumhuriyet Dönemi İlk Türk Kadın Seramik Sanatçısı Füreya Koral'ın Yaşamı Ve Sanat Hayatına Katkıları <i>Füreya Koral: The Life of the First Female Republican Period Ceramics Artist and Her Contributions to Artistic Life</i> Nurcan ASLAN	257
Türkiye' deki Mülteci Kadınların Benlik Saygısına Etki Eden Unsurlar <i>Factors Affecting Women's Self-Esteem of Refugees Living in Turkey</i> İdil Sancar KESKİN, Olgun DURAN	264
Koparılamayan Göbek Bağı, Dehşetin Öbür Yüzü Şiddet Rebia DİRİM	270
Türk Romanında İşçi Kadınlar: Reşat Enis ve Orhan Kemal'in Seçilmiş Romanları Üzerine Bir Değerlendirme <i>Labor Women in Turkish Novel: An Evaluation of the Selected Novels of Reşat Enis Aygen and Orhan Kemal</i> Sema ÇETİN BAYCANLAR	275

Kırsal Alanda Küçük Ölçekli Hayvancılık İşletmelerinde Kadınların İşgücü ve Kararlara Katılımı <i>The Participation on Women in Labor and Decisions in Small Scale Livestock Farms in Rural Area</i> Serap GÖNCÜ, Özgül ANİTAŞ, Zeynep ŞAHAN, Sibel BOZKURT, Cahide DEDE	280
Hayvancılık ve Kadın Girişimciler <i>Livestock Farming and Woman Entrepreneurship</i> Serap GÖNCÜ, Zeynep ŞAHAN, Özgül ANİTAŞ, Sibel BOZKURT	289
Cumhuriyet'in Çağdaşlık Yolunda Türk Kadınının Dünü ve Bugünü <i>Turkish Woman's Past and Present on the Contemporarily Way of Republic's</i> Şafak KAYPAK	297
Kırsaldan Kente Göç ve Toplumsal Değişimde Kadının Yeri <i>Migration to Urban From Rural and the Place of Women in Social Change</i> Şafak KAYPAK	310
"Kadının Politikleşmesi" Varsayımı Üzerine: "Kadınlar Saltanatı" <i>On the Assumption of "Women Politicality": "Sultanate of Women"</i> Şeyda ÖZÇELİK	323
Kadına Karşı Ayrımcılığın Nefret ve Ayrımcılık Suçu (TCK M.122) Açısından Değerlendirilmesi <i>Evaluation of Discrimination against Women in terms of Hate (TCC A.122) And Discrimination Crime</i> Ümmügülsüm KILIÇ, Fethi KILIÇ	348
Algılanan Cam Tavan Sendromu İle Örgütsel Bağlılık Arasındaki İlişkinin İncelenmesi: Şanlıurfa İlinde Sağlık Kurumlarında Çalışan Kadınlar Üzerine Bir Araştırma Yasemin KÜÇÜKÖZKAN, Cemile ÇETİN	356
Kadına Yönelik Şiddet Başlığı Altında Olgularla Stigmatizasyona Bakış <i>Stigmatization with Cases of Violence Against Women</i> Z. Yelda ÖZER	368
Kur'an'ın Evlilik ve Çok Eşlilik Konusundaki Rehberliği Zeynel Abidin AYDIN	371

Buket Uzuner'in Romanlarında Bir İzlek Olarak Kadın

Woman as a Theme in the Novels of Buket Uzuner

Emine AYAN¹

¹Çukurova Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü

ÖZET: Postmodern Türk edebiyatının öne çıkan kadın yazarlarından biri olan Buket Uzuner, kaleme aldığı hikâyeleri, romanları, denemeleri ve gezi yazıları ile çok yönlü bir kişiliğe sahiptir. 1955 yılında Ankara'da dünyaya gelen yazar, Ankara Sakalar İlkokulu'nu ve Anafartalar Kız Lisesi'ni bitirir. Hacettepe Üniversitesi Biyoloji bölümü mezunu olan, yurtdışındaki çeşitli üniversitelerde biyoloji, ekoloji ve sosyoloji üzerine çalışmalar yapan, (Finlandiya) Tampere Teknik Üniversitesi'nde Su Teknolojisi Bölümü ile ODTÜ Çevre Mühendisliği Bölümü'nde araştırmacı olarak çalışıp ders veren Uzuner, 1970'li yılların sonlarından itibaren akademik hayatına son verip bir süre sinema, turizm ve reklam sektöründe çalışmasının ardından yaşamının geri kalanını bir yazar olarak sürdürmüştür. Yazar, 1993-1995 yılları arasında Türkiye P.E.N Yazarlar Derneği yönetim kurulunda görev almış, 1995 yılında TRT İstanbul Televizyonu'nun hazırladığı Gündemde Sanat Var programının edebiyat danışmanlığını ve Remzi Kitabevi Yabancı Edebi Biyografiler editörlüğünü yapmıştır. Uzuner aynı zamanda TWUC (Kanada Yazarlar Derneği) üyesidir.

Edebiyat dünyasına yazdığı hikâyelerle adım atan, ilk öyküsü 1977 yılında Dönemeç dergisinde, ilk öykü kitabı *Benim Adım Mayıs* ise 1986 yılında yayımlanan Uzuner'in bu tarihten itibaren öykü, roman, deneme ve gezi yazısı türünde kısa aralıklarla yayımladığı eserleriyle üretken bir yazar olarak dikkat çektiği görülür. *Aydın En Çıplak Günü* (1988), *Güneş Yiyen Çingene* (1989), *Karayel Hüznü* (1993), *Şairler Şehri* (1994), *Şiirin Kızkardeşi Öykü* (2003), *Yolda* (2009) ve *Bir Yılbaşı Hikâyesi* (2013) adlı öykü kitapları; *Bir Siyah Saçlı Kadının Gezi Notları* (1989), *Şehir Romantizminin Günlüğü* (1998), *New York Seyir Defteri* (2000) adını taşıyan gezi yazıları ve *Selin ve Cem'le Yolculuklar* (2004), *Benim Adım İstanbul* (2011) adlı deneme kitapları bulunan yazar, 1996 yılında (ABD) Iowa Üniversitesi'nin (IWF) onur üyesi olmuş, 1998 yılında 'Cumhuriyetin 75 Başarılı Kadını'ndan biri olarak seçilmiş, 2004 yılında ODTÜ senatosu tarafından takdir belgesiyle onurlandırılmıştır. Yazarın ayrıca kendi yaşamını okura açtığı *Gümüş Yaz*, *Gümüş Kız* adlı bir kitabı vardır.

1990'lı yıllardan itibaren yayımladığı romanlarıyla öykü, deneme ve gezi yazısı yazarlığının yanı sıra romancı kimliği ile de öne çıkmaya başlayan Uzuner, çeşitli dillere çevrilen romanlarıyla uluslararası bir ün kazanır. Yazarın romanlarının postmodern anlatının bir yansıması olarak çok sesli bir anlatıcı stratejisi ile şekillendirildiği ve metinlerarasılık, ironi ve parodi bakımından zenginleştirildiği görülür. Metaforik söylemin yoğun olduğu romanlarında Uzuner, oynusu bir atmosferde çok katmanlı bir anlatı dünyası inşa eder. Bu bildiride Buket Uzuner'in postmodern bir kurmaca niteliği taşıyan *İki Yeşil Susamuru Anneleri*, *Babalari*, *Sevgilileri ve Diğerleri* (1991), *Balık İzlerinin Sesi* (1992), *Kumral Ada Mavi Tuna* (1997), *Uzun Beyaz Bulut Gelibolu* (2001), *İstanbulullular* (2007), *Uyumsuz Defne Kaman'ın Maceraları Su* (2012) ve *Uyumsuz Defne Kaman'ın Maceraları Toprak* (2015) adlı romanları kadın izleği bağlamında bir okumaya tabi tutulacaktır. Sözü edilen romanlara genel olarak bakıldığında yazarın romanlarının kadın karakterler bakımından zengin olduğu anlaşılmaktadır. Uzuner'in ilk romanı *İki Yeşil Susamuru*, *Anneleri*, *Babalari*, *Sevgilileri ve Diğerleri* 'nde mutsuz bir kadın profili çizen Nilsu Baran, metinler arası ve metaforik kurgusuyla dikkat çeken *Balık İzlerinin Sesi* 'nde Afife Piri, *Kumral Ada Mavi Tuna* 'da Ada Mercan, *Uzun Beyaz Bulut Gelibolu* 'da Beyaz Taylar, *İstanbulullular* 'da Belgin Gümüş, *Uyumsuz Defne Kaman'ın Maceraları SU* ve *Uyumsuz Defne Kaman'ın Maceraları TOPRAK* adlı romanlarında ise Defne Kaman, çalışmaya yön verecek olan belli başlı kadın karakterler arasında yer almaktadır. Bu doğrultuda bildiride yazarın romanlarında dikkat çeken kadın karakterlerin anlatıda oynadığı rolden hareketle bir kadın yazar olarak Buket Uzuner'in anlatılarında kadına yaklaşım biçiminin aydınlatılması amaçlanmaktadır. Kadın problematiği ekseninde şekillenecek olan bildiri, bir kadın yazarın perspektifinden postmodern Türk romanında kadın izleğinin mahiyetini ortaya koyması bakımından önemlidir. Araştırmada Uzuner'in sözü edilen yedi romanı tematik olarak incelenip romanlarda saptanan kadın karakterlerin taşıdığı nitelikler göz önüne alınarak yazarın anlatı dünyasında kadının ele alınıp biçimi kadın sorunsalı bağlamında irdelenecektir. Yapılacak olan incelemede yazarın romanlarında öne çıkan kadınların yaşam biçiminin, hayata bakış tarzının, erkeklerle olan ilişkilerinin ve toplum hayatında kadının yerinin sözü edilen izleğin mahiyetini ortaya koyması bakımından yol gösterici olacağı düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Buket Uzuner, postmodernizm, roman, kadın.

ABSTRACT: Buket Uzuner, one of the leading female authors of postmodern Turkish literature, has a versatile personality with stories, novels, essays and travel writings. The writer, who was born in Ankara in 1955, finishes Ankara Sakalar Primary School and Anafartalar Girls High School. Uzuner, who graduates from the Department of Biology, studies on biology, ecology and sociology at various universities abroad, works as a researcher and lecturer at Tampere Technical University (Finland) in the Department of Water Technology and METU Environmental Engineering Department has put an end to her academic life and has continued her life as a writer being valid from the end of the 1970's after working in the sector of cinema, tourism and advertising for a while. The author has served on the board of Turkey P.E.N. Writers Association between 1993-1995, has worked as a literature consultant on the Agenda Art Program prepared by TRT İstanbul Television and as the editor of Remzi Kitabevi Foreign Literary Biographies in 1995. She is also a member of TWUC (Canadian Writers Association.)

Uzuner who steps into the literature world with her stories, whose first story was published in the Journal called Dönemeç in 1977 and first story book was published called *Benim Adım Mayıs* in 1986 is seen as a productive author with the works published in the genre of story, novel, essay and travel writing from this date. The author who has story books called *Aydın En Çıplak Günü* (1988), *Güneş Yiyen Çingene* (1989), *Karayel Hüznü* (1993), *Şairler Şehri* (1994), *Şiirin Kızkardeşi Öykü* (2003), *Yolda* (2009) and *Bir Yılbaşı Hikâyesi* (2013); travel writings called *Bir Siyah Saçlı Kadının Gezi*

Notları (1989), *Şehir Romantizminin Günlüğü* (1998), *New York Seyir Defteri* (2000) and essays called *Selin ve Cem'le Yolculuklar* (2004), *Benim Adım İstanbul* (2011) became a member of the honorary committee of the University of Iowa (USA) in 1996, was elected as one of the '75 Successful Women of the Republic' in 1998 and was honored with the certificate of appreciation by the METU senate in 2004. The author also has a biography called *Gümüş Yaz, Gümüş Kız* that she opens her life to the reader.

Uzuner who has started to stand out with her novelist identity with her novels as well as stories, essays and travel writings that has been published since 1990's gains an international reputation with her novels translated into various languages. It appears that the author's novels are shaped by a strategy of multi-voice narrator as a reflection of the postmodern narrative and rich in intertextuality, irony and parody. Uzuner builds a multi-layered narrative world in a playful atmosphere with her novels that metaphoric rhetoric is intense. In this report, Buket Uzuner's novels that have the characteristic of postmodern narration called *Two Green Otters: Mothers, Fathers, Lovers and all the Others* (1991), *The Sound of Fishsteps* (1992), *Mediterranean Waltz* (1997), *The Long White Cloud-Gallipoli* (2001), *Istanbulians* (2007), *The Adventures of Misfit Defne Kaman Water* (2012) and *The Adventures of Misfit Defne Kaman Earth* (2015) will be subjected to a reading in the context of women's pursuit. From the general view of the mentioned novels, it is understood that the author's novels are rich in female characters. Nilü Baran who paints an unhappy woman's profile in the author's first novel called *Two Green Otters: Mothers, Fathers, Lovers and all the Others*, Afife Piri in *The Sound of Fishsteps* which attracts attention with its intertextual and metaphoric fiction, Ada Mercan in *Mediterranean Waltz*, Beyaz Taylar in *The Long White Cloud-Gallipoli*, Belgin Gümüş in *Istanbulians*, Defne Kaman in *The Adventures of Misfit Defne Kaman Water* and *The Adventures of Misfit Defne Kaman Earth* are among the main female characters who will lead the work. In this respect, in the report it is aimed to illuminate the approach of Buket Uzuner to the women as a woman writer, moving from the narrative role of the female characters who draw attention in the novels of the writer. The paper which will be shaped in the axis of women problem is important from the perspective of a woman writer in order to reveal the nature of the women's pursuit in the postmodern Turkish novel. In the survey seven novels mentioned of Uzuner will be thematically examined and the characteristics of the female characters identified in the novels, the way in which the woman is handled in the narrative world of the author will be examined in the context of woman problematic. It is thought that in the examination that will be done, the way of life of the women who stand out in the novels of the author is a guide to reveal the nature of the way of gaze, the relationship with men and the nature of the woman's place in the society life.

Key Words: Buket Uzuner, postmodernism, novel, woman

GİRİŞ VE AMAÇ

Türk edebiyatının dikkat çeken kadın yazarlarından biri olan Buket Uzuner, edebiyata gönül veren ve bu uğurda yaşamını yazıya adayan bir isimdir. Edebiyatçıların yarattığı dünyayı gerçeğine tahammül edemediğinde kaçabileceği bir cennet (s. 33) olarak alımlayan Uzuner (2002), bir çeşit sihirbaza benzettiği edebiyat yazarı (s. 33) olma yolunda ilerlemiş ve kaleme aldığı eserleriyle edebiyat dünyasında adından söz ettirmiştir. Edebi kimliğinin oluşumunda Yaşar Kemal, Nazım Hikmet, Sevgi Soysal, Pınar Kür, Tomris Uyar, Leyla Erbil ve Füzûzan'ın (Andaç, 2002, s. 34) etkili olduğu anlaşılan yazarın, Feodor Dostoyevski, Franz Kafka, Virginia Woolf, Oscar Wilde, Ingeborg Bachmann, Herman Hesse, Edgar Allan Poe, Romain Gary, Bertolt Brecht, Doris Lessing ve Hüseyin Rahmi Gürpınar (Uzuner, 2002, s. 322-327) hayranlık duyduğu yazarlar arasındadır. Kendisini yazıya hem bağlı hem de bağımlı bir yazar (Andaç, 2002, s. 94) olarak tanımlayan; Andaç'ın (2002) deyişiyle "yaşadıkça yazan, yazdıkça yaşayan biri" (s. 11) olan Uzuner (2002) için yazmak bir tür ihtiyaçtır:

. . . Yazmak yaşamın hızı, doğanın gücü ve insanın aslında küçücük bir fâni oluşu karşısında kapıldığım panikle başa çıkmam için bir mucize eseri olarak bana verilmiş bir ilaç. Yazmak, yaşamla başa çıkabilmem için en etkili araç. Yazmak, derin soluk alabilmeme, sakinleşmeme, hızla akıp giden duygu ve düşüncelerin anlamlarını kavrayabilmeme olanak sağlayan bir yöntem. Yazmak, her gün mutlaka kendimle baş başa kalarak, kendimi dinlemem için kesinlikle ihtiyaç duyduğum o yalnızlık saatlerinin en iyi dostu, en mükemmel eşlikçisi. Yazmak, huzursuz ruhumu kısacık da olsa huzura kavuşturabilen en büyük aşk, yazmak bana şimdiye kadar en yakın olmayı başarabilmiş o sevgili. Yazmak, okumak gibi çok sevdiğim bir eylemin en kıskanç ama en yakın akrabası . . . (s. 115).

Bir yazar olarak kendisini öyküye daha yakın hisseden ve bu yakınlığını ". . . eğer her insan bir edebiyat türüne dönüşse, ben ne şiir, ne de roman olurum. Ben öyküyüm!" (s. 350) sözleriyle ifade eden Uzuner (1991), öykü, deneme ve gezi yazısı türleriyle başladığı edebi maratonuna 1991 yılında yayımladığı ilk romanıyla devam eder. Bu romanının ardından altı romanı daha yayımlanan yazar, ". . . uzun soluklu, an'dan çok, olaylar üzerine yoğunlaşma olanağı veren bir yazın türü" (Uzuner, 1991, s. 350) addettiği romana geçişini "tamamen uzun soluk gereksinmesi" (s. 350) olarak açıklar.

Bu bildiride Buket Uzuner'in *İki Yeşil Susamuru Anneleri, Babaları, Sevgilileri ve Diğerleri* (1991), *Balık İzlerinin Sesi* (1992), *Kumral Ada Mavi Tuna* (1997), *Uzun Beyaz Bulut Gelibolu* (2001),

İstanbullular (2007), *Uyumsuz Defne Kaman'ın Maceraları Su* (2012) ve *Uyumsuz Defne Kaman'ın Maceraları Toprak* (2015) adlı romanlarında sırasıyla öne çıkan Nilsu Baran, Afife Pirî, Ada Mercan, Beyaz Taylar, Belgin Gümüş ve Defne Kaman adlı altı kadın roman karakterinin kadın izleği bağlamında çözümlenmesi ve bu doğrultuda postmodern bir kadın yazar olarak Uzuner'in kadın sorunsalına bakış açısının açıklığa kavuşturulması amaçlanmaktadır.

MATERYAL METOT

Tematik olarak kadın izleğinin esas alındığı bu bildiriye ilk olarak Buket Uzuner'in örneklem olarak seçilen ve postmodern birer anlatı niteliği taşıdığı anlaşılan yedi romanındaki altı kadın karakter üzerine bir analiz yapılarak anlatılardaki kadın karakterlerin taşıdığı ortak özellikler belirlenecek; ardından yazarın, kurgu dünyasındaki bu karakterler ışığında bir kadın yazar olarak kadınlık ve kadınlığa ilişkin meselelere yaklaşım biçimi aydınlatılarak postmodern bir atmosferde bir kadın yazarın perspektifiyle kadın izleğinin mahiyeti ortaya koyulacaktır.

BULGULAR

Uzuner'in (2002) "Türk edebiyatının en uzun adlı romanı" (s. 287) olarak nitelendirdiği ve metnin kurmaca olduğu gerçeğinin okura sezdirilişi ve metinlerarasılık gibi belirgin yönleriyle postmodern bir kurmaca niteliği taşıdığı anlaşılan ilk romanı *İki Yeşil Susamuru Anneleri, Babaları, Sevgilileri ve Diğerleri* (1991), kendisini kurmaca bir karakter olarak anlatıya dâhil eden yazarın, Nilsu Baran'ın roman biçimine dönüştürdüğü hayat hikâyesini içeren anlatısıdır. Her ne kadar anlatıda Nilsu, "... pozitif bilim eğitimi almış, mesleğinde başarılı, 'ayakları yere basan' cinsten 'tabir' edilen bir kadın" (Uzuner, 2017, s. 36) olarak betimlense de özünde mutsuzluk, güvensizlik, yetersizlik, çaresizlik, uyumsuzluk, sevgisizlik gibi semptomlarla varlığını hissettiren sorunlu bir kişilik taşır. Nilsu'nun bu kişilik yapısının temelinde annesi ile babasının boşanması ve başka bir kadınla beraber olmaya başlayan babasına karşı duyduğu kıskançlık yer alır. Annesinin kronikleşen aldırmaçlığı ve babasının periyodikleşen umutsuzluğu (Uzuner, 2017, s. 17) arasında bocalayan Nilsu, bütün hayatı boyunca, kendi mutsuzluğu, huzursuzluğu ve uyumsuzluğu pahasına, yaşantısını paramparça, duygularını lime lime ederek, kendisini seven erkekleri de darmadağın ortada bırakarak babasından öcünü almaya kararlıdır (Uzuner, 2017, s. 125). Erkeklerle ve evliliğe güveni kalmayan (Uzuner, 2017, s. 104), terk edilmeden terk etmeyi, incitilmeden incitmeyi (Uzuner, 2017, s. 139) bir savunma mekanizması olarak benimseyen Nilsu'nun hayatına giren birçok erkeği önlenemez ve kontrol edilemez biçimde örselemiş olmaktan tuhaf, tanımlanması güç, hatta tiksindirici bir zevk aldığı (Uzuner, 2017, s. 111), evliliğin aşkı öldüreceği inancıyla kendisine evlenme teklifi eden Teoman'ı terk ettiği; dolayısıyla tüm benliği ile kadınlığını yaşayamayıp bastırmak durumunda kaldığı görülür. Bu bağlamda romana adını veren "susamuru" anlatıda Saki'nin (H. H. Monro) 'Laura' adlı öyküsünün bir kesitine yapılan atıftan (Uzuner, 2017, s. 205-206) anlaşılacağı üzere bir yenilenme ve dönüşümün ifadesi olarak Nilsu'nun bastırılmış kadın kimliğine işaret eden bir metafor olarak düşünülebilir. Nitekim "*susamurları* yaşarken iyi birer hayvan olurlarsa, öldüklerinde bir alt türden, iyi birer canlıya dönüşürler" (Uzuner, 2017, s. 207). Oysa geçmişine saplancık kalan Nilsu, bir kadın olarak bu değişimi gerçekleştirilememiş; bir susamuru gibi "yaralarını sağaltma içgüdüleriyle" (Uzuner, 2017, s. 212) yakınlaştığı Teoman'ı terk etmiştir.

Metnin evrenini ve metinlerarasılığı referans alan oyunbaz üstkurmacasıyla (Gariper, Küçükcoşkun, 2007, s. 70) postmodern bir anlatı olarak dikkat çeken *Balık İzlerinin Sesi* (1992), yazarın romanları, macera dolu yaşamı ve kişiliği yüzünden tutulduğu Romain Gary'ye (Halman, 1993, s. 250) duyduğu hayranlıkla kaleme aldığı romanıdır. 1993 Yunus Nadi Roman Ödülü'nü alan anlatı, Birleşmiş Milletlerce seçilmiş seksen sekiz özel öğrencinin normalleşme ile mücadelesi ekseninde gelişir. Adını "Türkiye'de . . . sahneye çıkan ilk Müslüman kadın" (Uzuner, 2017, s. 82) olan Afife Jale ile dahi denizci Pirî Reis'ten (Uzuner, 2017, s. 52) alan Afife Pirî, "seçilmiş özel öğrenci" (Uzuner, 2017, s. 25) olarak aşka atfettiği değerle kendisini *normallerden* üstün görmüş; ancak özünde taşıdığı "duyarlı ve kırılabilir" (Uzuner, 2017, s. 145) kadın kimliği ile içinde bulunduğu postmodern ortamın her türlü değeri dışlayan "çıkılmaz"ında (Uzuner, 2017, s. 123) normalleşmeyi reddedişinin (Uzuner, 2017, s. 158) bedelini güçlü kişiliği ve parlak zekasına tutsak olduğu Romain Gary'yi (Uzuner, 2017, s. 89) kaybetmeye boyun eğmekle; dolayısıyla da ona duyduğu aşkı bastırmakla ödemiştir. Bu yönüyle Afife Pirî, "cesur, asi, atılgan" (Uzuner, 2017, s. 144); aynı zamanda tepkisel ve serseri ruhlu (Uzuner, 2017, s. 145) bir sahne sanatçısı olan Afife Jale'nin "hüzünlü, yalnız ve mutsuz"

(Uzuner, 2017, s. 144) kadınlık kaderini paylaşır. Uzuner'in ilk romanında olduğu gibi bu romanında da romana adını veren "balık" metaforik bir anlam içerir. Öyle ki anlatıda Romain Gary ve Afife Piri'nin son geceleri için verdikleri partiye katılan Balık İzlerinin Sesi Adası sakinleri eğlenmekle meşgulken, aynı gece okyanusun öbür ucunda genç bir çift mırıl mırıl aşk dokurken ay gökten kopup gürültüyle denize düşmüş (Uzuner, 2017, s. 219), gökteki bütün yıldızlar patır patır denize dökülmeye başlamış, deniz çekilmiş, susuz kalan balıklar çırpınmaya başlamış (Uzuner, 2017, s. 220), balıklar kaybolunca, deniz susmuş, sudaki bütün sesler, izler ve yüzler erimiş, sönmüş, yitmiş, genç âşıklar çıldırmıştır (Uzuner, 2017, s. 221). Dolayısıyla anlatıda yaşanan aşkın tüketileceğine (Uzuner, 2017, s. 212) işaret eden balık, bu yönüyle aşkını içine atarak bastırmak zorunda kalan Afife Piri'nin bir kadın olarak ödediği bedelin imleyicisi durumundadır.

Buket Uzuner'e 1998 İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Ödülü'nü kazandıran üçüncü romanı *Kumral Ada Mavi Tuna* (1997), metinlerarasılıkla örülü polifonik evreni ve anlatı içerisinde anlatının kendisini içeren üstkurmaca düzlemi ile postmodern bir kurmaca niteliği taşır. Seferberlik ilanı üzerine apar topar askere alınan Tuna'nın "mantık hatalarıyla dolu bir karabasan" (Uzuner, 2017, s. 105) içinde zihninde duyumsadığı iç savaş senaryosu ve Ada ile ilişkisi üzerine şekillenen anlatı, "dört yıla yakın bir araştırma ve çalışma"nın (Andaç, 2002, s. 79) ürünüdür. Anlatıda Tuna'nın tutkuyla bağlandığı Ada'nın "özgür ve dik kafalı karakteri"nin (Uzuner, 2017, s. 259) altında sevdiği erkeği kaybetmenin açtığı yaranın oluşturduğu duyarlı ve kırılabilir bir kadın kimliğinin varlığı söz konusudur. Tuna'nın ağabeyi Aras'ın ölümünden kendisini sorumlu tutan Ada (Uzuner, 2017, s. 417), evlilikten soğumuş ve bu bağlamda kadınlığını ketleyerek aşka dair duygularını bastırmıştır. Aras'ı bir anlamda kendisinin öldürdüğü duygusu daima vizöründe olan Ada'nın (Uzuner, 2017, s. 418), elini sürdüğü şeyi yitireceği (Uzuner, 2017, s. 364) korkusuyla Tuna'yla yakınlaşmaması bu bağlamda dikkat çekicidir. Öyle ki Ada'ya göre sahiplenilmiş hiçbir aşk soluk alamaz (Uzuner, 2017, s. 414).

Uzuner'in tarihi hikâyeleştiren metinlerarası postmodern kurgusu ile dikkat çeken dördüncü romanı *Uzun Beyaz Bulut Gelibolu*'da (2001) Yeni Zelendalı Victoria'nın Gelibolulu Beyaz Hala ile büyük dedesinin sırrını çözme serüveni işlenir. Romanda "zeki, sağduyulu, disiplinli ve cesur" (Uzuner, 2017, s. 203) bir kadın oluşu ile Gelibolu halkı ve özellikle Eceyaylası köylülerince ilkökul mezunu olmasına karşın 'bilgelik', anne olmayışına karşın 'analık', savaşmamış olmasına karşın 'kahramanlık' ve kadınlık yapmamasına karşın 'adillik' gibi yüksek insani değerler yüklenen ve canlı bir yaratıcı gibi kutsal bilinip benimsenen Beyaz Hala (Uzuner, 2017, s. 203), etrafında uyandırdığı bu izlenime karşın özünde eril zihniyete başkaldırışının bedelini dişliliğini bastırmakla ödeyen bir kadın kimliği barındırır. Kız çocuklarına oğlan çocukları kadar değer ve önem verilmeyen (Uzuner, 2017, s. 29) bir taşra atmosferini soluyarak büyüyen Beyaz Hala, "kızlar okumaz, kızlar gelin olurlar" (Uzuner, 2017, s. 31) zihniyetini taşıyan annesi Meryem yüzünden Edirne'deki yatılı Kız Muallim Mektebi'ne gidememiş; bunun üzerine öğretmen olmak için çıkmadığı evin eşliğinden, gelin olarak da çıkmamaya yemin ederek (Uzuner, 2017, s. 32) eril zihniyete başkaldırmış; ancak "kadın olmasının yarattığı toplumsal engeli hiç evlenmeyerek bekâret diyetiyle ödemiş, dişliliğini bir bedel olarak köreltmıştır" (Uzuner, 2017, s. 203). Dolayısıyla köylü kadınların erkeklerin itip kakmadığı, küçümsemediği, hatırı sayılan, güçlü, sözü önemsenen tek tanıdıkları köylü kadın olan Beyaz Hala'nın erkekler tarafından küçümsememesinin zekâti hiç evlenmeyip, hiç ana olamamasıdır (Uzuner, 2017, s. 52).

Dört yıldan fazla süren bir yazılma ve araştırma çalışmasının (Uzuner, 2007, s. vii) ürünü olan ve postmodern anlatının polifonik yanının bir izdüşümü olarak İstanbul'un da anlatıda söz sahibi olduğu *İstanbullular* (2007), yıllar önce terk ettiği İstanbul'a New York'ta tanıştığı Ayhan için kesin dönüş kararı alan Belgin'in Atatürk Havalimanı'ndaki izdiham esnasında iç dünyasında yaşadığı ikilem ile şekillenir. "Okumuş yazmış aydın bir Türk kıza" (Uzuner, 2007, s. 13) olarak kendi ayakları üzerinde duran; ancak aldatıldığı için son verdiği ilk evliliğinin yol açtığı sendromla kendisini yorgun, kırık dökük ve huzursuz hisseden (Uzuner, 2007, s. 133) Belgin'in evliliğe olan inancının sarsıldığı, "yeni bir yanlış yapma, . . . daha fazla örselenme korkusu"yla (Uzuner, 2007, s. 203) Ayhan'ın yoğun aşkına kendisini hazır hissetmediği (Uzuner, 2007, s. 125), yeni bir hayat ve yeni bir aşk için yetecek coşkusunun olduğundan emin olmadığı (Uzuner, 2007, s. 8) görülür. Hiç yalvarmayan, sahiplenmeden seven, kaybettiğinde bile başı dimdik olan, asla tümünden ele geçirilemeyen, sırnaşmayan, asla borçlu kalmayan Belgin (Uzuner, 2007, s. 75), kadını paraya benzeterek (Uzuner, 2007, s. 75) cinsel bir obje olarak metalaştıran eski kocası Mehmet Emin Entek'in eril zihniyetine boyun eğmemiş; ancak bu zihniyete başkaldırışının bedelini yaralanmış kadın ruhu ile ödemiştir. Mehmet Emin Entek'in tek aşk yenilgisi olan Belgin'in (Uzuner, 2007, s. 70) havaalanında içine düştüğü çıkmaz ve Ayhan'dan olan

bebeği istemesine rağmen onu bir türlü sevinçle kabullenememesi (Uzuner, 2007, s. 325) bunun göstergesidir. Hem akıllı hem de güzel kadın olmanın zorluğunu (Uzuner, 2007, s. 39) yaşayan Belgin'in içini ateş gibi yakan bozgun korkusu (Uzuner, 2007, s. 10) ile eril zihniyete tepkili olduğu görülür:

Çok genç ve safken arzulanan genç kızın, akıllı ve düşünceleri olgunlaşıp, kendini ve dünyayı fark ettikten sonra tehlikeli ve düşman sayılması neden? Neden akıllı kadınların ancak nine olunca saygı görebilmeleri? Neden kadının yaratıcı ve entelektüel zekâsına karşı bu kıyıcı küçümseme? Nedir, nedir dışı cinsiyete bu dayatma, bu hor görme, bu ille kontrol etme hırsı ve çok derindeki güçlü kadın-sevmezlik? Yeryüzü uygarlığı, kadını kadınların çizmediği daracık bir alana hapsetmek konusunda neden hiçbir konuda olmadığı kadar kararlı ve büyük bir dayanışma içinde? Kadın kime göre eksik, neye göre tehlikeli, zayıf ve duygusal? (Uzuner, 2007, s. 448-449).

Uzuner'in "bir dörtlemenin ilk kitabı" (Odacı, 2015, s. 131) olarak nitelendirdiği altıncı romanı *Uyumsuz Defne Kaman'ın Maceraları Su* (2012), Kutadgu Bilig'e ve Şamanizme ilişkin göndermeleri ve okurla hasbihal içeren pasajları ile postmodern bir anlatı görünümündedir. Bir yaz akşamı ansızın kaybolan gazeteci Defne Kaman'ın maceralarını içeren anlatı, Yılmaz'ın (2015) deyimiyle "kadın karakterlerin ağırlıkta olduğu, adeta 'kadın'lar üzerine kurulmuş" (s. 116) bir romandır. Çocukluğunda hayal gücünün zenginliği, bitip tükenmeyen enerjisi ve merakı yüzünden öğretmeni, annesi ve ablası tarafından 'özürlü', dedesi ve ninesi tarafından 'dâhi' ilan edilen (Uzuner, 2016, s. 124), Şamanizme itibar eden ninesi Umay Bayülgen tarafından bir kadın olarak tabiatın gücü ile özdeşleştirilen (Uzuner, 2016, s. 198) Defne Kaman, özünde uyumsuzluğu ile öne çıkan ve anne ve baba sevgisini Umay Ninesi ile Korkut Dedesi sayesinde tadan istenmeyen bir çocuktur (Uzuner, 2016, s. 142). "Yüzüne ve beden diline erkekler beğensin diye öne çıkan bir cinsellik yerine, zekânın ışıltısı, sadeliğin güzelliği ve hayatın enerjisi sinmiş kadınlardan" (Uzuner, 2016, s. 5) biri olan Defne Kaman'ın eril zihniyete başkaldırısının bedelini başına gelen türlü dertlerle ödediği ve hayatı boyunca bir kadın olarak zekâsını bastırmak durumunda kaldığı görülür. Bu bağlamda kadına özgürce seçme hakkının verilmediği (Uzuner, 2016, s. 31), kadının diplomasının sadece ve sadece bir çeyiz olarak kabul gördüğü ve kendine ait mesleği, parası ve hayatı olabileceği düşüncesinin ütöpik karşılandığı (Uzuner, 2016, s. 44) bir atmosferde 'erkek cinayetleri' adını verdiği 'namus cinayetleri' (Uzuner, 2016, s. 8) üzerine bir yazı dizisi hazırlayan Defne Kaman'ın, karısını öldüren Savaş Neşeli tarafından tehdit edilerek sindirilmeye çalışılması ve insanların çoğundan özel yetenek ve hünerlerinin bazılarını saklamak, başkalarından hızlı kavrayışını yavaşlatmak, bazen de aptal rolü yapmak zorunda kalması (Uzuner, 2016, s. 121) dikkat çekicidir. Eril zihniyetçe ketlenen Defne Kaman'ın bir kadın olarak hem güzel hem de zeki olmasının acısını çektiği görülür:

. . . bir kadın bedenindeki zekâ hiç de aranan bir şey değildir, zeki kadınlar kadar erkekleri korkutan iki şey daha vardır güzel erkekler ve çok iri zenci erkekler. Çünkü dünya tarihinde son 5000 yıllık düzen, kadının güzel ve hizmetkâr, erkeğin akıllı ve/ya zeki ve güçlü olması üzerine kurulmuştur. Bu düzeni bozan her kadın veya erkek düzen için tehlikelidir. Tek bir fikir bile, bu düzenin insan icadı olduğu gerçeğini yayabilecek güçtedir! Kanımca, insanlık tarihinde en fazla hem güzel hem de zeki olan kadınlara eziyet edilmesinin altında yatan şiddet dürtüsü bundandır (Uzuner, 2016, s. 123-124).

Yazarın bir önceki romanının devamı niteliğinde olan *Uyumsuz Defne Kaman'ın Maceraları Toprak* (2015), tarihi eser kaçakçılığı üzerine araştırma yapmak için Çorum'a gönderilen Defne Kaman'ın başından geçenlerle şekillenir. Bu romanda da Defne Kaman'ın uyumsuzluğuna (Uzuner, 2015, s. 56) dikkat çekilmiş; ancak kırık bir kalple büyüyen bir çocuk oluşu (Uzuner, 2015, s. 397) yazarın önceki romanında öne çıkan anne motifi yerine baba motifi ile ilintilendirilerek yansıtılmıştır. *Su* romanı ile benzer olarak yazarın bu romanında da yer yer eril zihniyete vurgu yapıldığı; ancak bu romanda Defne Kaman'ın ortadan kayboluşu ile birlikte başına gelenlerin doğrudan eril zihniyetle bağlantılı olmadığı anlaşılır. Kadın izleği bağlamında *Toprak* romanında söz konusu olan, Defne Kaman'ın eril zihniyete tepkisinin yer yer dillendirilişidir. Bu bağlamda romanda Defne'nin bilhassa Karaca ile aralarında geçen diyaloglarda kadın olduğu için küçümşenen ve intihar eden Virginia Woolf'tan (Uzuner, 2015, s. 62) söz etmesi ve Türklerin kadim geleneklerinde erkeğin kadına üstünlük taslayamadığını (Uzuner, 2015, s. 175) dile getirerek içinde bulunduğu atmosferdeki eril zihniyetten dem vurması dikkat çekicidir. Romanda eril zihniyetçe zeki ve güçlü kadınlar için çetin cevizin dışı karşılığı sayılan 'cadının teki' (Uzuner, 2015, s. 277) tabirinin kullanılışı çarpıcıdır.

Yukarıdaki analizden anlaşılacağı üzere Buket Uzuner'in romanlarındaki kadın karakterler, dışarıdan bakıldığında güçlü ve sağlam bir kadın imajı çizen; ancak iç dünyalarında yaralı bir kadın kimliği barındıran bir yapıdadır. Uzuner'in kurguladığı kadın karakterlerin bu yapısı otobiyografik bir yön içerir. Her sanat eserinin aslında yaratıcısının karanlık sokaklarından birçok ipucu taşıdığını (Uzuner, 2001, s. 144) düşünen ve karakterlerine mutlaka kendisinden bir şeyler sızdığını (Andaç, 2002, s. 86) ifade eden yazarın, kurguladığı kadın karakterlerin bir bakıma onun iç dünyasının dışavurumu olduğunu söylemek mümkündür. Nitekim “çelişkilerinin büyük kısmının farkında, bu nedenle kendisiyle barışık ama asla uyuşamayan bir kadın” (Andaç, 2002, s. 86) olarak Uzuner'in dışarıdan görünen o sosyal ve dışa dönük yapısının içinde yalnızlığa ve mahremiyete çok düşkün, utangaç, alıngan, çok kırılğan, kendi içindeki ıssızda sessizce ağlayan bir kadın vardır (Andaç, 2002, s. 85).

“Binlerce yıllık bir otoriter, erkek egemen kültür”ün (Andaç, 2002, s. 46) hüküm sürdüğü bir atmosferde büyüyen Uzuner'in yazma uğraşını, kadını dişil yanı ile öne çıkarıp öteleyen eril zihniyete karşı bir tepki olarak değerlendirmek mümkündür. Çocukluğunda babası tarafından çok önemsenen bir kız çocuğu olduğu halde her küçük kız gibi erkekler tarafından küçümsenmek duygusunu tadan (Andaç, 2002, s. 32) yazarın, bilhassa *Uzun Beyaz Bulut Gelibolu*, *İstanbulular* ve *Uyumsuz Defne Kaman'ın Maceraları Su* adlı romanlarında kurguladığı kadın karakterlerde aksettirdiği üzere kadının birçok özgürlüğünün elinden alındığı (Andaç, 2002, s. 27) bir toplumsal atmosferde kadına dayatılan normlar karşısında içten içe yara aldığı görülür. Bu bağlamda Uzuner'in anlatıları kadın izleği bağlamında irdelendiğinde toplumun kadına yaklaşım biçimine bir “protesto” (Andaç, 2002, s. 27) mahiyetindedir. Kadınlığın çok zor bir zanaat olduğunu daha çocukken fark eden yazar, akıllı kadın olmanın çok daha zor olduğu (Uzuner, s. 348) kanaatindedir:

Bir kadının zeki olması, hayata dair kadınlık dışında heyecanları ve hırsları olması, bir erkeğin aptal olmasından daha şaşırtıcı ve itibar görmeyen bir durum. Virginia Woolf'un söylediği gibi. Bir kadının zeki olması sanki kadın bedenine hapsolan erkek zekâsıymış gibi algılanışı... Güzellik kadar zekâ da derttir (Andaç, 2002, s. 96).

Kaleme aldığı romanlarında uyguladığı anlatı stratejileriyle postmodern bir kadın yazar olduğu anlaşılan Uzuner, her türlü değer değersiz kıldığı postmodern bir dünyada bastırılmış bir kadın kimliği mahiyetiyle öne çıkan kadın izleğine kadın sorunsalına ilişkin tepkisel tutumu ile ışık tutan bir yazardır. Erkek hegemonyasının yoğun olduğu bir dönemde edebiyat ortamına giren (Andaç, 2002, s. 63) ve kendisini “ataerkil maço bir entelektüel dünyanın olduğu bir ülkenin kadın romancısı” (Andaç, 2002, s. 80) addeden Uzuner'in, böylesi bir atmosferde kurguladığı kadın karakterlerinden hareketle postmodern bir dünyada hüküm süren eril zihniyet karşısında bastırılmış bir kadın kimliği ile beliren kadın sorunsalına temas ettiği görülür.

TARTIŞMA VE SONUÇ

Buket Uzuner'in romanlarında anlatının odağında yer alan Nilsu Baran, Afife Piri, Ada Mercan, Beyaz Taylar, Belgin Gümüş ve Defne Kaman adlı altı kadın karakterin kadın izleği bağlamında bir okumaya tabi tutulduğu bu bildiride, sözü edilen kadınların görünürde güçlü ve sağlam bir kadın imajı uyandırmalarına karşın özünde problemlerli bir kişilik yapısında oldukları ve bunun altında yatan kimi etkenlerin bahsi geçen kadınlarda bastırılmış ya da bastırılmak durumunda bırakılmış bir kadın kimliği şeklinde tezahür ettiği anlaşılmıştır. Yapılan analizde bu kimliğin altında yatan etkenin *İki Yeşil Susamuru Anneleri*, *Babaları*, *Sevgilileri* ve *Diğerleri*'nde aile, *Balık İzlerinin Sesi* ile *Kumral Ada Mavi Tuna*'da aşk, yazarın son dört romanında ise eril zihniyet olduğu saptanmıştır. Dolayısıyla Uzuner, ilk üç romanında bireysel bir platformda yer verdiği kadın sorunsalını kaleme aldığı son romanlarında kadına yönelik seksist yaklaşımın varlığını belirgin olarak hissettirdiği toplumsal bir platforma taşıyarak işlemiştir. Öyle ki yazarın, bilhassa *İstanbulular* romanı ile bir dörtlemenin ilk iki kitabı olarak tasarladığı *Uyumsuz Defne Kaman'ın Maceraları Su* ve *Toprak* serisinde eril zihniyete tepki duyan kadın profiline yoğun olarak yer verdiği görülmüştür. Bildiride Uzuner'in, eril bir söylemin baskın olduğu postmodern bir atmosferde kadına ilişkin meseleleri kendisine dert edinen, bunu kurguladığı kadın karakterler üzerinden okura aksettiren, dolayısıyla da kadın sorunsalına karşı duyarlı duruşu ile dikkat çeken bir kadın yazar olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

KAYNAKÇA

- Andaç, F. (2002, Nisan). Gümüş Yaz'ın dönencesinde Buket Uzuner'le yazının ve hayatın yansımalarına yolculuk. R. Gürtuna (Ed.), *Gümüş Yaz, Gümüş Kış* içinde (17-39). İstanbul: Everest.
- Andaç, F. (2002, Mayıs). Gümüş Yaz'ın dönencesinde Buket Uzuner'le yazının ve hayatın yansımalarına yolculuk. R. Gürtuna (Ed.), *Gümüş Yaz, Gümüş Kış* içinde (39-58). İstanbul: Everest.
- Andaç, F. (2002, Mayıs). Gümüş Yaz'ın dönencesinde Buket Uzuner'le yazının ve hayatın yansımalarına yolculuk. R. Gürtuna (Ed.), *Gümüş Yaz, Gümüş Kış* içinde (58-76). İstanbul: Everest.
- Andaç, F. (2002, Haziran). Gümüş Yaz'ın dönencesinde Buket Uzuner'le yazının ve hayatın yansımalarına yolculuk. R. Gürtuna (Ed.), *Gümüş Yaz, Gümüş Kış* içinde (76-91). İstanbul: Everest.
- Andaç, F. (2002, Temmuz). Gümüş Yaz'ın dönencesinde Buket Uzuner'le yazının ve hayatın yansımalarına yolculuk. R. Gürtuna (Ed.), *Gümüş Yaz, Gümüş Kış* içinde (91-108). İstanbul: Everest.
- Andaç, F. (2002, Eylül). Yazdıkça yaşamak, yaşadıkça yazmak. R. Gürtuna (Ed.), *Gümüş Yaz, Gümüş Kış* içinde (9-11). İstanbul: Everest.
- Gariper, C., Küçükcoşkun, Y. (2007). Buket Uzuner'in kişilikler oyunu ve fantastik- ütöpik dünyası: *Balık İzlerinin Sesi* romanı. *Türkbilgi*, 14, 69-96.
- Halman, T. S. (1993, Nisan). Ütopyanın sonu. R. Gürtuna (Ed.), *Gümüş Yaz, Gümüş Kış* içinde (249-254). İstanbul: Everest.
- Odacı, S. (2015). Kültürel bellek aktarıcısı olarak postmodern yazar ya da metinlerarasılıkla yeniden kurulan geçmiş: Buket Uzuner ve Su romanı örneği. *Türkbilgi*, 30, 129-136.
- Uzuner, B. Buket Uzuner'in sözlüğünden/kadınlık durumu. R. Gürtuna (Ed.), *Gümüş Yaz, Gümüş Kış* içinde. (343-355). İstanbul: Everest.
- Uzuner, B. (1991). Buket Uzuner'in sözlüğünden/öykü. R. Gürtuna (Ed.), *Gümüş Yaz, Gümüş Kış* içinde. (343-355). İstanbul: Everest.
- Uzuner, B. (2001). Ruhunuzu çırılçıplak soyacak o resim. R. Gürtuna (Ed.), *Gümüş Yaz, Gümüş Kış* içinde. (143-151). İstanbul: Everest.
- Uzuner, B. (2002). Kısa kısa... R. Gürtuna (Ed.), *Gümüş Yaz, Gümüş Kış* içinde. (322-327). İstanbul: Everest.
- Uzuner, B. (2002). Neden yazıyorum?. R. Gürtuna (Ed.), *Gümüş Yaz, Gümüş Kış* içinde. (115-118). İstanbul: Everest.
- Uzuner, B. (2002). Yazarın bakışıyla kitapları. R. Gürtuna (Ed.), *Gümüş Yaz, Gümüş Kış* içinde. (285-291). İstanbul: Everest.
- Uzuner, B. (2007). *İstanbullular*. İstanbul: Everest.
- Uzuner, B. (2007). Teşekkür ve bilgi. *İstanbullular* içinde. (vii-ix). İstanbul: Everest.
- Uzuner, B. (2015). *Uyumsuz Defne Kaman'ın Maceraları Toprak*. İstanbul: Everest.
- Uzuner, B. (2016). *Uyumsuz Defne Kaman'ın Maceraları Su*. İstanbul: Everest.
- Uzuner, B. (2017). *Balık İzlerinin Sesi*. İstanbul: Everest.
- Uzuner, B. (2017). *İki Yeşil Susamuru, Anneleri, Babaları, Sevgilileri ve Diğerleri*. İstanbul: Everest.
- Uzuner, B. (2017). *Kumral Ada Mavi Tuna*. İstanbul: Everest.
- Uzuner, B. (2017). *Uzun Beyaz Bulut Gelibolu*. İstanbul: Everest.
- Yılmaz, A. (2015). Buket Uzuner'in "Uyumsuz Defne Kaman'ın Maceraları Su" adlı romanı hakkında bazı tespitler. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 10, 101-122.